

GRADIVO št. 2

Človeška cena evropske trdnjave Kršitve človekovih pravic zoper migrante in begunce na evropskih mejah Amnesty International

Na tisoče migrantov in beguncev poskuša vsako leto priti v Evropo. Nekatere žene potreba, da bi ubežali obupni revščini, drugi iščejo zatočišče pred nasiljem in preganjanjem. Njihova pot je polna nevarnosti. Po ocenah naj bi od leta 2000 izgubilo življenje najmanj 23.000 ljudi, ki so poskušali priti v Evropo.¹ Tisti pa, ki jim uspe priti do meja Evropske unije (EU), ugotavljajo, da še vedno niso na varnem.

EU in njene države članice gradijo vse bolj nedostopno trdnjavo, da bi odvrnile nezakonite migrante – ne glede na njihove vzgibe, ne glede na to, da so mnogi v prihod na evropske obale pripravljeni vložiti skrajne napore. Za „obrambo“ svojih meja je EU razvila napredne sisteme nadzora, dala državam članicam na svojih zunanjih mejah (npr. Bolgariji in Grčiji) finančno podporo, da utrdijo svoje meje, in ustanovila agencijo za usklajevanje dela vseevropske ekipe mejne straže, ki patroljira na mejah EU.

Posamezne države članice na lastno pest sprejemajo drastične ukrepe, da bi zaustavile nezakonite prihode. Migrante in begunce protipravno izganjajo iz Bolgarije, Grčije in Španije, ne da bi jih vključili v azilne postopke in pogosto tako, da so resno ogroženi. Z njimi grdo ravnajo mejne in obalne straže. Nekatere države članice pa grozijo tudi z dolgotrajnim pridržanjem, da bi od prihoda v Evropo odvrnile tiste, ki o tem razmišljajo.²

Begunec je oseba, ki je pobegnila iz svoje države, ker se utemeljeno boji preganjanja, vlada pa te osebe ne more ali noče zaščititi. Namen **azilnih postopkov** je ugotoviti, ali je pravna opredelitev begunca za neko osebo ustrezna. Ko država osebo prizna za begunca, mu nudi **mednarodno zaščito**, ki nadomešča zaščito države izvora.

Prosilec za azil je oseba, ki je zapustila svojo državo, ker išče zaščito, vendar še nima statusa begunca. Med obravnavo prošnje te osebe ni dovoljeno prisiliti k povratku v državo izvora.

Ukrepi, ki jih uporablja EU, se ne končajo na njenih dejanskih mejah, temveč segajo globoko v sosednje države. Namen dogovorov o sodelovanju, ki so jih EU in njene države članice sklenile s sosednjimi državami, je bil ustvariti varovalni pas, ki bi pomagal zaustaviti nezakonito migracijo proti Evropi. Ustanovile so centre za sprejem in pridržanje migrantov in beguncev v državah, kjer so med pridržanjem resne težave z vključitvijo v azilne postopke, kot sta Turčija in Ukrajina.³ Z državami izvora in tranzita so sklenile sporazume o ponovnem sprejemu oseb, kar lajša vračanje tistih, ki jim uspe priti v Evropo.

Miti

Nekateri ljudje v EU in mediji so poskušali vse strožje migracijske ukrepe upravičiti s tem, da je beguncev in migrantov v Evropi več kot preveč. Pogosto tudi slišimo, da je večina tistih, ki pridejo nezakonito v Evropo, ekonomskih migrantov.

Dejstva

Večina beguncev na svetu ne zapusti območja svojega izvora. Države z največjim številom beguncev so bile konec leta 2013: Pakistan, Iran, Libanon, Jordanija, Turčija, Kenija, Čad, Etiopija, Kitajska in ZDA.⁴

Od začetka krize v Siriji je zdoma pobegnilo več kot 2,8 milijona Sircev, med njimi več kot polovica otrok.⁵ Samo 96.000 jih je do konca aprila 2014 prišlo v Evropo, da bi si tu poiskali zaščito.⁶ Leta 2013 je bilo 48 % prišlekov z neurejenim statusom in 63 % tistih, ki so nezakonito prišlo čez morje, iz Sirije, Eritreje, Afganistana in Somalije – držav, ki jih pestijo konflikti in kjer so kršitve človekovih pravic zelo razširjene.⁷ Nobenega dvoma ni, da večina tistih, ki bežijo iz teh držav, beži pred splošnim nasiljem ali preganjanjem in potrebuje predvsem mednarodno zaščito.

Ukrepi, katerih učinkovitost pri zaustavljanju nezakonite migracije v Evropo je v najboljšem primeru vprašljiva, povzročajo trpljenje ljudi, njihova cena pa so človeška življenja.⁸ Ker se varnejše poti v EU zapirajo z ogradami, večjim nadzorom in uporabo vse več varnostnih sil, so ljudje prisiljeni hoditi po vse bolj nevarnih poteh, kar ima včasih tragične posledice. Ženske, moški in otroci se utapljujejo v morju ali dušijo v tovornjakih. Doživljajo nasilje na mejah EU in odreka se jim pravica, da bi zaprosili za azil. Tisti, ki želijo vstopiti v EU, končajo ujeti v državah, kot so Libija, Maroko, Ukrajina ali Turčija, kjer je v nevarnosti njihovo življenje. V teh državah lahko trpijo pomanjkanje in nimajo dostopa do socialnih in ekonomskih pravic, doživijo nasilje ali celo mučenje.⁹

Celotni skupek teh politik in praks znotraj in zunaj meja EU v tem poročilu se imenuje „evropska trdnjava“.

Poročilo v celoti: [Človeška cena evropske trdnjave](#) (dostop 7. maja 2015)

¹ Ocena se izračuna na podlagi podatkov, ki jih zberejo novinarji v okviru projekta o dosjeih migrantov, ki je na voljo na naslovu: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (dostop 7. maja 2015).

² Podaljšana in nediskriminatorna uporaba pridržanja v slabih pogojih je na primer ena pglavitnih točk grške politike nadzora nad migracijo. Več informacij o pridržanju migrantov in prosilcev za azil v Grčiji je na voljo na Amnesty International, „Frontier Europe: Human rights abuses on Greece’s border with Turkey“ (Meje Evrope: Kršitve človekovih pravic na grški meji s Turčijo) (julij 2013). Grški državni pravni svet je 20. marca 2014 objavil mnenje, po katerem je mogoče migrante pridržati za nedoločen čas (mnenje 44/2014). V tem mnenju, ki ga je minister za javni red in varnost državljanov kasneje sprejel z ministrskim odlokom, je zapisano: Če pridržane osebe ni mogoče vrniti, ker v osemnajstih mesecih (kar je najdaljše obdobje, ki je po zakonodaji EU dovoljeno za namene prostovoljne vrnitve ali odstranitve) ni hotela sodelovati z grškimi organi, se lahko pridržanje nadaljuje tudi po preteku tega obdobja. S tem se jasno kršijo direktiva o vračanju (Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav) in grške mednarodne obveznosti na področju človekovih pravic.

³ Glej na primer Jezuitska služba za begunce, „No Other Option: Testimonies from Asylum Seekers Living in the Ukraine“ (Ni izbire: pričevanja prosilcev za azil, ki živijo v Ukrajini) (junij 2011); Evropski svet za begunce in izgnance (ECRE), „Detention of Migrants in Ukraine“ (Pridržanje migrantov v Ukrajini) (oktober 2010); in razpisno dokumentacijo za vzpostavitev centrov za sprejem in odstranitev v Turčiji, ki je na voljo [tukaj](#) (dostop 20. junija 2014). Za informacije o pogojih pridržanja v Turčiji glej razdelek „Trapped in Transit“ (Ujet v tranzitu). Za Ukrajino glej: Visoki komisar OZN za begunce (UNHCR), „Ukraine as a country of asylum: Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine“ (Ukrajina kot azilna dežela:

HIŠA EVROPSKE ZGODOVINE

pripombe na položaj prosilcev za azil in beguncev v Ukrajini), julij 2013.

⁴ UNHCR, Global Trends (Svetovna gibanja) 2013, 20. junij 2014.

⁵ UNHCR Syria Regional Refugee Response (Sirija, regionalni odziv na begunce), na voljo [tukaj](#) (dostop 7. maja 2015).

⁶ elektronsko dopisovanje z UNHCR (20. maj 2014).

⁷ FRONTEX, letna analiza tveganja 2014, 14. maj 2014.

⁸ Glede na Frontexovo letno analizo tveganja 2014 se je število ljudi, ki so nezakonito prišli v Evropo, leta 2013 v primerjavi z letom 2012 povečalo za skoraj 50 %.

⁹ Glej objave Amnesty International: „„If an African dies here, no one cares“ – abuses of migrants and refugees in detention in Libya“ (Nikomur ni mar, če tukaj umre Afričan – zlorabe pridržanih migrantov in beguncev v Libiji) (december 2013); „Scapagoats of Fear: Rights of Refugees, Asylum-Seekers and Migrants Abused in Libya“ (Grešni kozli strahu: pravice zlorabljenih beguncev, prosilcev za azil in migrantov v Libiji) (junij 2013); „Seeking Safety, Finding Fear: Refugees, Asylum seekers and migrants in Libya and Malta“ (Iščem varnost, najdem strah: begunci, prosilci za azil in migranti v Libiji in na Malti) (december 2010); „SOS Europe: Human Rights and Migration Control“ (SOS Evropa: Človekove pravice in nadzor nad migracijo) (junij 2012); „Frontier Europe: Human Rights abuses on Greece’s border with Turkey“ (Meje Evrope: Kršitve človekovih pravic na grški meji s Turčijo) (julij 2013); „An International Failure: the Syrian Refugee Crisis“ (Neuspeh mednarodne skupnosti: sirska begunska kriza) (december 2013); „Refugees in Bulgaria trapped in substandard conditions“ (Begunci v Bolgariji obtičali v podstandardnih razmerah) (december 2013). Glej tudi: „Ukraine as a country of asylum. Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine“ (Ukrajina kot azilna dežela: pripombe na položaj prosilcev za azil in beguncev v Ukrajini) (julij 2013) in Raphi R. Rechitsky, „Refugee Migration to Ukraine and the Geopolitics Of Control At Europe’s Eastern Borders“ (Migracija beguncev v Ukrajino in geopolitika nadzora nad evropskimi vzhodnimi mejami), 1. april 2013, Fahamu Refugee Legal Aid Newsletter.